

Rozszerzony opis choroby

Nazwa choroby: Choroba Pompego

Synonimy: glikogenoza typu II, niedobór alfa glukozydazy, niedobór kwaśnej maltazy (ang. Pompe disease, GAA deficiency)

OMIM: 232300

ORPHA kod: 365

ICD-10: E74.0

Definicja choroby

Choroba Pompego jest chorobą genetycznie uwarunkowaną, z grupy glikogenoz. Przyczyną choroby jest niedobór enzymu alfa glukozydazy (nazywanej też kwaśną maltazą, GAA). Powoduje to nadmierne gromadzenie glikogenu w tkankach, głównie w mięśniach szkieletowych, mięśniach oddechowych, ze szczególnym uwzględnieniem mięśnia przepony czy też w mięśniu sercowym. W chorobie Pompego wyróżnia się postać niemowlęcą (objawy przed 1rż; IOPD – Infantile Onset Pompe Disease), oraz postać o późnym początku (LOPD – Late Onset Pompe Disease) gdzie objawy pojawiają się po 12 miesiącu życia, a nawet u dorosłych. Objawy kliniczne pacjentów są bardzo zróżnicowane, zwłaszcza w LOPD co może prowadzić do opóźnień w postawieniu diagnozy.

Etiologia. Podłoże genetyczne. Sposób dziedziczenia

Choroba dziedziczona jest w sposób autosomalnie recesywny, chorować może kilkoro rodzeństwa. Opisano ponad 500 różnych mutacji genu GAA (chromosom 17q25.3) Obserwowane jest częstsze występowanie poszczególnych mutacji w różnych populacjach i rejonach geograficznych.

Epidemiologia

Częstość szacowana jest na około 1:40 000 – 1:100 000, waha się w zależności od populacji.

Opis kliniczny

Wyróżnia się postać niemowlęcą oraz postać późną choroby Pompego.

Dzieci z IOPD chorują ciężko, objawy postępują szybko. Dominuje wiotkość, opóźnienie rozwoju ruchowego, częste infekcje oraz kardiomegalia. Nieleczeni farmakologicznie pacjenci najczęściej umierają przed ukończeniem pierwszego roku życia głównie z powodu niewydolności oddechowej.

Obraz kliniczny choroby Pompego o późnym początku jest bardzo zróżnicowany. Najczęstsze jest osłabienie mięśni kończyn dolnych i górnych, stwierdza się wysokie wartości CK (kinazy kreatynowej), rozwijać się może przewlekła niewydolność oddechowa, objawy z innych układów. Pacjenci skarżą się na trudności z wchodzeniem po schodach, wstawaniem z przysiadu. Częstym problemem pacjentów z LOPD jest przewlekła niewydolność oddechowa spowodowana osłabieniem mięśni oddechowych, szczególnie przepony. Może to być pierwszym objawem choroby. Pacjenci mogą skarżyć się na poranne bóle głowy, zmęczenie w ciągu dnia, koszmary senne, bezdech, zaburzenia snu czy konieczność snu z uniesioną głową na kilku poduszkach. Objawy postępują powoli, a z postępowaniem choroby wielu pacjentów wymaga wentylacji mechanicznej. Ponadto u pacjentów z LOPD występują zaburzenia rytmu serca, kardiomiopatia typowa dla IOPD w LOPD jest rzadka. Występują też skrzywienia kręgosłupa, zespół sztywnego kręgosłupa. Rzadko stwierdzane są zaburzenia oddawania moczu czy stolca oraz bóle brzucha. Może pojawiać się również powiększenie języka.

Diagnostyka

Pierwszym krokiem do rozpoznania jest badanie aktywności enzymu alfa glukozydazy (GAA), standardowo wykonywane z suchej kropli krwi (DBS). W przypadku stwierdzenia obniżonego poziomu GAA, konieczne jest potwierdzenie choroby – najczęściej w badaniu genetycznym (zazwyczaj z tej samej próbki DBS). Wykrycie dwóch mutacji pozwala na potwierdzenie choroby Pompego. Alternatywnie, można wykonać badanie potwierdzające niedobór GAA w innej tkance, np. badanie hodowli fibroblastów.

Wskazane jest wykonywanie badania DBS GAA jako pierwszy etap diagnostyki u chorych z bezobjawową hiperCKemią, zespołami dwuobrczowymi czy z niewydolnością oddechową

spowodowaną osłabieniem mięśnia przepony, bez zidentyfikowanej przyczyny.

Leczenie

W leczeniu stosowana jest enzymatyczna terapia zastępcza (ERT – enzyme replacement therapy) dostępna w programie lekowym. Leczenie podawane jest w warunkach szpitalnych dożylnie. Wczesne wdrożenie leczenia zmniejsza śmiertelność oraz prowadzi do poprawy, ewentualnie utrzymania sprawności mięśniowej, funkcji oddechowych, czy poprawę w zakresie kardiomiopatii. W badaniach potwierdzono wzrost FVC u pacjentów poddanych terapii. Wcześniejsza diagnoza umożliwi szybsze włączenie leczenia, a dzięki temu poprawę rokowania.

Pacjenci z chorobą Pompego wymagają wielodyscyplinarnej opieki specjalistycznej zarówno na etapie diagnostyki jak i podczas monitorowania choroby. Pacjenci wymagają opieki multidyscyplinarnej, poza opieką neurologiczną wymagają kontroli pneumonologicznych – okresowe badania spirometrii w pozycji siedzącej i leżącej, kwalifikacji do nieinwazyjnej wentylacji zastępczej w razie potrzeby. Ponadto wymagają okresowych kontroli kardiologicznych.

Wymagają ponadto rehabilitacji zgodnie z aktualnym stanem neurologicznym pacjenta.

Szczepienia ochronne

Brak przeciwwskazań do szczepień ochronnych.

Zalecenia szczególne

Wskazane poradnictwo genetyczne rodzinne. Wskazane jest badanie aktywności enzymatycznej z suchej kropli krwi (DBS GAA) lub badanie genetyczne rodzeństwa pacjenta, co umożliwić może włączenie terapii na wczesnym objawowym etapie choroby.

Konieczne okresowe kontrole pneumonologiczne oraz kardiologiczne.

Rokowanie

Rokowanie zależy od stanu pacjenta i typu choroby. Pacjenci leczeni enzymatyczną terapią zastępczą żyją dłużej, a terapia pozwala im na dłuższe niż bez farmakoterapii utrzymanie sprawności i wydolności oddechowej. Pacjenci wymagają wielospecjalistycznej opieki, systematycznej rehabilitacji.

Organizacje pacjenckie

<https://chorobyrzadkie.pl/choroba-pompego/>

Ważne strony internetowe

<https://www.ptchnm.org.pl/choroba-pompego/>

<https://www.omim.org/entry/232300>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books>

[orphanet](https://orphanet.org)

Ośrodki eksperckie

Ośrodki eksperckie chorób rzadkich (neurologiczne)

Oddziały prowadzące leczenie enzymatyczną terapią zastępczą w programie lekowym.

Autor/autorzy opisu:

Aleksandra Jastrzębska, Prof. Anna Kostera-Pruszczyk, ; Klinika Neurologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Europejska Sieć Referencyjna Chorób Rzadkich Nerwowo-

Mięśniowych (ERN EURO- NMD)

Data opisu:

22.05.2023

Zawarte informacje mają charakter ogólny. Decyzje dotyczące metod i sposobu leczenia podejmuje każdorazowo lekarz leczący pacjenta, w sposób dostosowany indywidualnie do aktualnych potrzeb danego pacjenta, omówiony i prowadzony przez lekarza. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2022 r. poz. 1731) lekarz ma obowiązek wykonywać zawód, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością.